

ע"פ 8630/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 8630/14

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט מ' מזוז

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת דינו (מיום 23.6.2014) וגזר דינו (מיום 11.11.2014) של בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק פ"ח 48689-03-13 שניתן על ידי כב' סג"נ יעקב צבן וכב' השופטים רפי כרמל ורבקה פרידמן-פלדמן

תאריך הישיבה: י"ט בתמוז התשע"ו (25.7.2016)

בשם המערער: עו"ד ציון אמיר; עו"ד ענת הדד

בשם המשיבה: עו"ד עדי צימרמן

פסק-דין

השופט צ' זילברטל:

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' סגן הנשיא י' צבן והשופטים ר' כרמל ו-ר' פרידמן-פלדמן) שניתן בתפ"ח 48689-03-13 (הכרעת דין מיום 23.6.2014 וגזר דין מיום 11.11.2014), בגדרו הורשע המערער בעבירות אינוס, מעשה סדום ותקיפה - כולן כלפי אשתו לשעבר (להלן: המתלוננת) - וכן בעבירה של נישואין עם קטינה, ובגין האמור נגזרו עליו, בין היתר, עשר שנות מאסר לריצוי בפועל. הערעור מופנה כלפי ההרשעה, ולחלופין כלפי עונש המאסר שנגזר על המערער.

כתב האישום

1. על-פי המתואר בכתב האישום, המערער, יליד 1986, והמתלוננת, ילידת 1997, נישאו בחודש ינואר 2012, עת הייתה המתלוננת בת 15 שנה. בתקופה שבין חודש פברואר 2012 ועד ליום 22.2.2013 לערך, ביצע המערער במתלוננת עבירות שונות, כמפורט להלן. המתלוננת התגוררה עם המערער בביתם המשותף (להלן: הבית) במשך חודשיים לאחר נישואיהם, ולאחר מכן שבה לבית הוריה בעקבות התנהגותו כלפיה. בהמשך שבה המתלוננת לבית מידי פעם והתגוררה עם המערער לתקופות של מספר ימים עד מספר שבועות בכל פעם, אך לבסוף חזרה שוב לבית הוריה מפאת התנהגותו. העבירות, שיתוארו להלן, בוצעו על-פי רוב בבית, אלא אם יצוין אחרת.

2. כתב האישום מתאר כי במהלך התקופה האמורה, בתדירות של פעם בשבוע עד שבועיים, נקט המערער באלימות כלפי המתלוננת, הכה אותה בפניה ובגופה. במועד שאינו ידוע במדויק למשיבה, בחודש פברואר 2012 או בסמוך לכך, בעת שהמתלוננת והמערער שהו בבית הוריו, התעמתה עמו המתלוננת על רקע של תמונות ארוסתו לשעבר שמצאה במכשיר הטלפון הנייד שלו - ובתגובה המערער צעק עליה, קילל אותה, השליך כיסא לעברה, סטר לה פעמיים בפניה וגירש אותה מהחדר. כשבועיים לאחר מכן, במועד שאינו ידוע במדויק למשיבה ובעת ששהו בבית, סטר המערער על פניה עם שתי ידיו. בהמשך, במועד שאינו ידוע במדויק למשיבה בסביבות חודש אפריל 2012, תקף המערער את המתלוננת, שהייתה אז בהיריון, משום שלא אהב את האוכל שהכינה עבורו. המערער קילל אותה, צעק עליה, רדף אחריה עד לדלת ביתם, בעט בגבה פעמיים, סטר לה ונתן לה אגרוף בפנים, ולאחר האמור יצא מהבית. ביום 22.2.2103 בשעה 4:00 לפנות בוקר גירש המערער את המתלוננת מחדר השינה בשל כעסו על הרעש שעשה בנם התינוק, שהיה אז כבן 4 חודשים. המתלוננת התיישבה בסלון הבית עם התינוק והפעילה את הטלוויזיה. המערער קילל אותה מתוך חדר השינה, ולאחר מכן ניגש לסלון, כיבה את האורות ואת הטלוויזיה, ובעוד היא ישובה על הספה ומחזיקה את התינוק הכה אותה בפניה בסטירות ובאגרופים. כשהחל התינוק לבכות נתן לו המערער מכה בגבו, ולאחר מכן חזר למיטה. כעבור מספר שעות פונתה המתלוננת לטיפול רפואי בבית חולים, ואובחנה כסובלת מאדמומיות ונפיחות בפנים, שפשוף ליד עין ימין, כאב ונפיחות בכף ידה השמאלית וכאבים ברגליים.

עוד תואר כי במהלך התקופה, בתדירות של כל יום או יומיים, אנס המערער את המתלוננת וביצע בה מעשי סדום. במועדים רבים שאינם ידועים במדויק למשיבה, החדיר את איבר מינו לאיבר מינה של המתלוננת בכוח, תוך התעלמות מצעקותיה ומבקשותיה שיפסיק את מעשיו, וכן נהג, במהלך האינוס, להכותה, למשוך בשיערה, ולנשוך את שדיה באופן שהסב לה כאב והותיר סימני חבלה בגופה. כן נהג לתפוס את ראשה ולהחדיר בכוח את איבר מינו לפיה. במספר הזדמנויות ביקש להחדיר את איבר מינו לפי הטבעת של המתלוננת, אך היא הרחיקה אותו בצעקותיה. נוכח כל האמור, הואשם המערער בעבירות אינוס בנסיבות מחמירות לפי סעיף 345(ב)(1) בנסיבות סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין,

התשל"ז-1977 (להלן: החוק) (מספר עבירות); מעשה סדום בנסיבות מחמירות לפי סעיף 347(ב) בנסיבות סעיפים 345(ב)(1) ו-4 לחוק (מספר עבירות); תקיפה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 380 בצירוף סעיף 382(ג) לחוק; תקיפת קטין בידי אחראי לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק; ועבירת נישואין עם קטינה לפי סעיף 2(א) לחוק גיל הנישואין, התש"י-1950 (להלן: חוק גיל הנישואין).

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

3. ביום 23.6.2014 הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער, לאחר שמיעת ראיות, בכל אשר יוחס לו בכתב האישום, למעט העבירה של תקיפת קטין בידי אחראי (וזאת משום שהמתלוננת הבהירה בעדותה שהמערער לא היכה את בנם התינוק). בית המשפט מצא את גרסת המתלוננת מהימנה, הצביע על חיזוקים שונים לגרסתה, ודחה את גרסת המערער, שטען כי מדובר בתלונת שווא, המונעת מרצונה של המתלוננת לנקום בו על יחסו המנוכר כלפיה, וכן ממניע כספי. טענה מרכזית שהעלה המערער בהקשר זה הייתה כי מכתבי תביעה שהגישה המתלוננת נגדו לבית הדין השרעי עולה שהייתה מוכנה להישאר עמו בתנאי שיתן לה זהב וכסף, והדבר מעיד על קיומו של מניע כספי להגשת תלונתה. בית המשפט דחה טענה זו, בהדגישו כי לא ניתן לנתק את ההליכים בבית הדין השרעי מהסיטואציה המורכבת בה הייתה נתונה המתלוננת, שביקשה בתחילה לנסות לשקם את נישואיה, חרף מעשי המערער, ורק "כאשר כלו כל הקיצין, לא הייתה מוכנה לסבול עוד".

אשר לעדות המתלוננת בבית המשפט, צוין שזו אמנם נמסרה בצמצום ובקיצור, אך חשפה את מערכת היחסים הקשה בין בני הזוג, בגדרה נקט המערער באלימות כלפי המתלוננת כל אימת שהתנהלותה לא מצאה חן בעיניו, הותיר סימנים בגופה, וכן נהג בה באופן אלים במסגרת יחסי המין, לא כיבד את רצונותיה בעניין ופעמים רבות פעל בניגוד להסכמתה. בהתאם להוראת סעיף 54א(ב) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: הפקודה), נימק בית המשפט מה הניע אותו להסתפק בעדות המתלוננת, שהיא בגדר "עדות יחידה של הנפגע", לצורך הרשעת המערער. צוין שהמתלוננת העידה בפני בית המשפט כשהייתה כבת 17, זמן לא רב לאחר האירועים, ושניכר כי עדותה הייתה עבורה מכאיבה ומעוררת מבוכה, בשל הקושי לחזור ולתאר את מעשי המין האמורים. בית המשפט התרשם שהמתלוננת אינה מונעת מיצר נקם, ושאינן זה סביר שהייתה מעידה נגד בעלה את שהעידה רק כדי לקבל זהב וכסף, כפי שנטען. בית המשפט מצא שנוכח האמור ניתן להסתפק בעדות המתלוננת לצורך ההרשעה, והוסיף שקיימים תימוכין לעדותה בדמות עדויותיהם של הוריה ואחד מדודיה. אמנם, כך צוין, האחרונים לא היו עדים למעשי האלימות שביצע המערער במתלוננת, אך היא סיפרה להם על האלימות בסמוך למועדי התרחשותה, ולאמה גם סיפרה שיחסי המין כללו אלימות פיזית והראתה לה סימני נשיכות בחזה.

לצד עדותה הנ"ל של המתלוננת בפני בית המשפט, אותה מסרה כאמור בצמצום יחסי בעקבות הקושי הנפשי שהדבר עורר אצלה, בית המשפט הסתמך גם על שתיים מאמרותיה במשטרה: הודעתה הראשונה מיום 11.3.2013 שעה 13:03, בה העידה בנוגע למעשי האלימות בלבד; והודעתה השנייה מיום 11.3.2013 שעה 15:42, אשר בשונה מהודעתה הראשונה נמסרה בפני חוקרת, ובה העידה המתלוננת בפירוט אודות מעשי המין שביצע בה המערער (ת/9 ו-ת/10, בהתאמה). כן נסמך בית המשפט על דברי המתלוננת במסגרת עימות בינה לבין המערער שנערך ביום 20.3.2013 (ת/13). בהתאם לחריג לכלל הפוסל עדות מפי השמועה, הקבוע בסעיף 10א לפקודה, ובשים לב לסירוב

המתלוננת להשיב בעדותה על שאלות לא מעטות שנגעו במעשי המין, ולמיעוט הפרטים שסיפקה ככלל, קיבל בית המשפט את הודעותיה במשטרה כראיה לאמיתות תוכן. בהמשך לכך, נמצא מהימן התיאור המפורט של המעשים המיניים שסיפקה בהודעתה השנייה במשטרה (ת/10), לפיו המערער נהג להחדיר את איבר מינו בכוח לאיבר מינה אגב שימוש באלימות, לרבות משיכה בשערות ונשיכות בחזה, וכן נהג לכפות עליה בכוח למצוץ את איבר מינו עד הגיעו לפורקן. הודגש שתדירות המעשים הייתה גבוהה, שהם נעשו ללא הסכמה ובניגוד לרצונה של המתלוננת, ושכך המערער "ראה בה, הלכה למעשה, משום חפץ הנתון לשימוש". טענת המערער, לפיה המתלוננת לא החצינה את אי-הסכמתה למעשים המיניים ולכן לא התקיים אצלו היסוד הנפשי הנחוץ להתגבשות עבירות המין, נדחתה. הוטעם, כי הגם שבחלק מהמקרים המתלוננת הסכימה כפי הנראה לקיום יחסי המין, ו'סבלה בשקט' במהלכם על-מנת לרצות את המערער ולקיים את חיי הנישואין - במקרים אחרים היא הביעה את אי-הסכמתה באופן מפורש, בצעקות ובבכי, והמערער לא שעה לכך.

בית המשפט ציין שלמעשה אמרות המתלוננת קבילות ממילא מכיוון שאימצה ואישרה בעדותה את שאמרה בהודעותיה במשטרה, וזאת אף בלי שידרש לקבלן מכוח הוראת סעיף 10א לפקודה כאמור, ועל-כן הן אינן דורשות תוספת ראייתית מסוג חיזוק כפי שמורה סעיף 10א(ד) לפקודה. אולם, נקבע שאף בהנחה שמדובר באמרות חוץ שאכן טעונות חיזוק ראייתי - האמרות קבילות. זאת, שכן קיים בעניין דבר לחיזוק: הן בעדות המתלוננת בבית המשפט, הן בפרטים שמסרה להוריה ולאחד מדודיה כפי שעולה מעדויותיהם, והן בתעודות הרפואיות שהתייחסו לאלימות והוגשו לבית המשפט. לבסוף, בעניין העבירה לפי סעיף 2(א) לחוק גיל הנישואין, נדחתה גרסת המערער לפיה לא ידע את גילה של המתלוננת כאשר נישאו. הודגש שתאריך לידתה צוין במפורש בתעודת הנישואין, שהוגשה לבית המשפט בהסכמת הצדדים והמערער חתום עליה, מה שסותר את גרסתו ועולה בקנה אחד עם עדויות המתלוננת ואמה.

4. בגזר הדין, שניתן ביום 11.11.2014, נדון המערער למאסר בפועל לתקופה של עשר שנים, שתחילתה מיום מעצרו; ל-12 חודשי מאסר על-תנאי, אותם ירצה אם יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו עבירה מסוג פשע; ולתשלום פיצוי למתלוננת בסך של 30,000 ש"ח. בית המשפט עמד על חשיבותו של הערך המוגן בכל הנוגע לעבירות מין, הוא האוטונומיה של האישה על גופה ועל רצונותיה, וציין שעבירת האינס נמנית על העבירות החמורות בספר החוקים, ושהמחוקק אף קבע בגינה, באופן חריג, עונש מינימאלי. כן הוטעם כי תכליתו של חוק גיל הנישואין היא הגנה על שלומם של קטינים ומניעת נישואי בוסר. בשים לב לאמור, לכך שעסקינן באלימות מינית ופיזית שהמערער הפעיל כלפי אשתו הקטינה, למדיניות הענישה המחמירה הנוהגת במקרים דומים, ולכך שהמערער הורשע גם בעבירה לפי חוק גיל הנישואין - נקבע שמתחם העונש הכולל בגין העבירות נע בין 7 ל-13 שנות מאסר בפועל (בגזר הדין נרשם כי המתחם הוא "בין 17 ועד 13 שנים", אך נראה כי מדובר בטעות דפוס, והכוונה, ככל הנראה, היא למתחם הנקוב לעיל). בהמשך, נוכח העובדה שהמערער לא נטל אחריות למעשיו החמורים, ובהתחשב בכך שהוא נעדר עבר פלילי רלבנטי (כנסיבה לקולא), מצא בית המשפט להעמיד את עונשו על עשר שנות מאסר בפועל, בצירוף יתר רכיבי העונש שנמנו לעיל. לשלמות התמונה יצוין, כי עובר למתן גזר הדין עדכנה המשיבה שהמתלוננת לא שיתפה פעולה לצורך הגשת תסקיר או הצהרת נפגע עבירה.

תמצית טענות המערער

5. לשיטת המערער יש לזכותו מכל אשמה, ולחלופין להורות על ביטול עונש המאסר שהושת עליו. בנוגע להכרעת הדין, המערער מעלה טענות שונות ומגוונות המתפרסות על פני עמודים רבים, ולהן יובאו אך עיקרי הדברים. ביחס לשיקול דעתה של ערכאת הערעור, צוין כי כלל אי-ההתערבות אינו מוחלט, וכי מכיוון שבמקרה דנא נסמכה הערכאה הדיונית על שיקולי היגיון וסבירות, ולא קבעה ממצאי מהימנות מפורשים ביחס למתלוננת ולמערער על-סמך התרשמות בלתי אמצעית מעדויותיהם, מתבטל יתרונה המובנה ונפתח פתח רחב מהרגיל להתערבות ערכאת הערעור.

לענין עבירות האלימות, המערער מפנה לסתירות רבות בגרסת המתלוננת, שיש בהן לדידו כדי להטיל ספק במהימנותה, וטוען שספק זה מתעורר גם בעת בחינת הדברים במבחני היגיון וסבירות. המערער מפנה את תשומת הלב להתנהלותה של המתלוננת בעדותה, ובפרט לכך שנהגה להסיט את פניה מהשופטים כשדיברה ונמנעה לא פעם מלהשיב באופן ענייני לשאלות ישירות ובהירות. נטען, שמדברי המתלוננת לפיהם האלימות בה נקט המערער כלפיה הייתה "סוג של צחוק", עולה שלא התקיים אצלו היסוד הנפשי הנדרש על-מנת שניתן יהיה לייחס לו עבירת תקיפה; וכן שהעובדה שהתקשר להזעיק את דודיה ואף הציע לקחתה לבית הוריה מלמדת על חפותו, שכן לא מתקבל על הדעת שהיה עושה כן לאחר שלכאורה הפליא בה מכותיו. כן נטען שהעובדה שהמתלוננת חזרה בה מהגרסה שמסרה במשטרה אודות האלימות שביצע בבנם התינוק, מה שהוביל לזיכוי מעבירת תקיפת הקטין, משליכה על מכלול עדותה, וראוי היה שבית המשפט ייתן דעתו לכך. ככלל, נטען שהמתלוננת הציגה עצמה באופן מטעה כאישה חלשה שספגה מהלומות מבעלה, בעוד שלדעת המערער דבריה בעדותה מגלים שהתנהגה לא פעם בכוחניות ובאסרטיביות כלפיו, בעוד הוא שומר על איפוק מולה.

לענין עבירות המין, המערער טוען שנהג לקיים עם המתלוננת יחסי מין בכוח החל מתחילת נישואיהם ובמהלך כל התקופה ושהמתלוננת הסכימה לכך, כפי שעולה גם מגרסתה שלה. לטענתו, "בשום שלב במהלך נישואיהם, ובעת קיום יחסי המין, המתלוננת לא גילתה 'שינוי לבבות'", ולכן לא מתקיימים יסודות עבירת האינוס. בהקשר זה נטען כי מעדות המתלוננת על מקרים בהם הביעה התנגדות למעשים מיניים מסוימים (ובפרט ביחס לניסיונו לקיים עמה מין אנאלי), ניתן ללמוד שהיא "ידעה היטב כיצד להרחיק את המערער, כשרצתה לעשות כן", והמסקנה מכך היא שיחסי המין שתוארו לעיל נעשו בהסכמתה המלאה. לדעת המערער, המתלוננת אינה "עדה שותקת" כפי שסיווגה בית המשפט, ולשיטתו סירובה לפרט אודות מעשי המין לא נבע ממבוכה או חוסר נוחות, אלא מכך שגרסתה אינה אמת. כן נטען שהיה על בית המשפט לקבוע כי כבישת גרסתה בנושא זה, בשלבים שונים לאורך ההליך, פוגמת במשקל עדותה.

ככלל, המערער טוען שהמשיבה לא עמדה בנטל ההוכחה המוטל עליה ולא הוכיחה מעבר לספק סביר את המיוחס לו בכתב האישום; וכן שחקירתה הראשית של המתלוננת נעשתה לרוב בדרך של הצגת שאלות מדריכות ומשכך היה על בית המשפט לחייב את המשיבה לשאת בנטל ראייתי גבוה מהרגיל. נוכח כל האמור גורס המערער שגרסת המתלוננת אינה מהימנה, ומולה הוא מציב את גרסתו לפיה מדובר בתלונת שווא, שהמניע העיקרי להגשתה הוא העלבון שחשה המתלוננת כתוצאה מיחס מנוכר וחוסר כבוד שהפגין כלפיה, כאשר מניע נוסף הוא האינטרס הרכושי של משפחתה. לטענתו, אין בנמצא כל חיזוק לגרסת המתלוננת, והחיזוקים עליהם נסמך בית המשפט במסגרת הרשעתו תומכים, להבדיל, בגרסתו שלו. לבסוף, נטען שהיה מקום לזכותו מהעבירה שלפי חוק גיל הנישואין מטעמי הגנה מן הצדק. ראשית, המערער טוען לאכיפה בררנית, שכן בשונה ממנו, עורך הנישואין והורי המתלוננת לא הואשמו בעבירה, הגם שהיו מעורבים בנישואין וידעו את גיל המתלוננת. בנוסף, נטען שלא ידע כי בעצם נישואיו, שאושרו בבית הדין השרעי, הוא עובר עבירה פלילית, ושמדובר בטעות סבירה בהבנת הדין.

6. אשר לגזר הדין, המערער טוען שהושת עליו עונש "מופלג בחומרתו" שאינו עולה בקנה אחד עם הפסיקה במקרים דומים. בפרט, נטען שבית המשפט שגה משלא התחשב במספר שיקולים לקולא, ובהם מורכבותה של מערכת היחסים בין בני הזוג; המסרים הלא-עקביים שמסרה המתלוננת בעדותה בנוגע למעשים המיניים; העובדה שלא היו אלה עבירות המין שהובילו אותה לעזוב את הבית ולפנות למשטרה; החלטת המשיבה שלא למסור את עמדת המתלוננת לעניין העונש; ועצם העובדה שהאחרונה לא שיתפה פעולה לצורך הגשת תסקיר. המערער הוסיף שבית המשפט שגה כשלא ייחס משקל לכך שהמשיבה "לא הציגה כל ראיה חיצונית, בזמן אמת, על סימני האלימות", למעט תעודה רפואית ביחס ליום 22.2.2013. לעניין עבירת נישואי הקטינה, נטען שהיה על בית המשפט להתייחס לרצונו להתגרש מהמתלוננת כנסיבה לקולא, על-פי הוראת סעיף 4 לחוק גיל הנישואין. לבסוף צוין שהמערער הוא בן 28, נעדר עבר פלילי רלבנטי וזה מאסרו הראשון.

בדיון שנערך בפנינו שב בא-כוח המערער על עיקר הטענות, ובייחוד הדגיש שהכרעת הדין נעדרת קביעות מפורשות לעניין מהימנותם של המתלוננת ושל המערער. עניין זה חורה במיוחד, כך הוטעם, נוכח אופי התיק ואופי המעשים המיניים המיוחסים למערער, והודגש שיש לבחון מעשים אלה על רקע פערי הגיל והניסיון המיני בין בני הזוג, והעובדה שמדובר בנישואי בוסר. בנוגע לגזר הדין, הדגיש בא-כוח המערער שבית המשפט אימץ את כתב האישום כלשונו, חרף הפערים הברורים בין האמור בו לבין העולה מהעדויות השונות בכל הנוגע למשך התקופה שבני הזוג חיו ביחד, משך האירועים עצמם ותדירותם - מה שהוביל, לטענתו, לשגיאתו של בית המשפט כשהשית על המערער עונש שאינו הולם את היקף המעשים המיוחסים לו.

עמדת המשיבה

7. המשיבה סומכת ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי וגורסת שיש לדחות את הערעור, הן בעניין ההרשעה, הן כלפי גזר הדין. צוין כי ככלל, טענות המערער לעניין הכרעת הדין נוגעות בעיקרן לקביעות עובדה ומהימנות שקבע בית המשפט המחוזי על יסוד התרשמות בלתי אמצעית מן העדויות, בהן ערכאת הערעור תתערב אך במקרים חריגים, והדברים זוכים למשנה תוקף כשעסקינן בעבירות מין. כן נטען כי ברבות מטענותיו המערער נתפס לפרטים שאינם בליבת האירועים ושאינם בהם כדי להשליך על מהימנות המתלוננת, אשר "סביר והגיוני שאינה זוכרת במרחק של תקופה מהאירוע ובעת עדות שהיא מאוד טעונה וקשה לה מבחינה נפשית, פרט שולי או מועד זה או אחר" (סעיף 33 לעיקרי הטיעון). המשיבה חולקת על שנטען לעניין הצגת שאלות מדריכות בחקירתה הראשית של המתלוננת, בהדגישה כי המתלוננת תיארה באופן מפורט את השתלשלות האירועים, חזרה בעקביות לכל אורך ההליך על אירועי האלימות, וכן על אירועי המין (הגם שבאופן חלקי נוכח הקושי שחוותה לתאר אירועים אלה), וצלחה את החקירה הנגדית, כשעדותה הייתה כנה ואותנטית.

בעניין עבירות האלימות, הודגש שמעדות המתלוננת מתברר היקפה הנרחב של האלימות בה נקט המערער כלפיה, כדבר שבשגרה ובתלות במצבי רוחו, ושיש לדחות על הסף את טענתו כי לא הוכח היסוד הנפשי הנדרש משום שהפעיל אלימות כלפיה "בצחוק". לדעת המשיבה, צדק בית המשפט כשמצא שעדויות הוריה ודודה של המתלוננת, וכן התעודות הרפואיות, מהוות חיזוק לעדותה על מעשי האלימות, וזאת בייחוד בנוגע לשני אירועי האלימות בגינם עזבה את הבית

ושבה לבית הוריה. בהקשר זה הפנתה המשיבה לדברי האם, שבמענה לשאלה מדוע לא לקחו את המתלוננת לרופא או צילמו את חבלותיה, העידה כי חיכו שמשפחת המערער תבוא להתנצל ולהתפייס. דברים כנים אלה, כך נטען, שוללים את הטענה לקיומו של מניע כספי להגשת התלונה.

בנוגע לעבירות המין, לשיטת המשיבה יש לדחות את הטענות בעניין כבישת עדותה של המתלוננת בנושא בשלבים שונים של הפרשה. הודגש כי הדבר נבע מקשייה לספר על כך, באופן כללי ובייחוד בפני גברים (וזאת בשונה מעבירות האלימות), ולראיה עדות אמה, המהווה חיזוק לגרסת המתלוננת בעניין מעשי המין ככלל, ולפיה המתלוננת סיפרה לאם על המעשים המיניים בשלב מוקדם יחסית, ואילו לאביה מעולם לא סיפרה על כך. צוין שהעדת המתלוננת בנושא עבירות המין גרמה לה למצוקה ולמבוכה והביאה אותה לדמעות, ושנוכח קשייה הסתפקה באימוץ דבריה המפורטים בנושא בהודעתה במשטרה (ת/10) ובעימות (ת/13), המלמדים על מעשי בעילה וסדום שבוצעו בה ללא הסכמתה, בתדירות גבוהה ואגב שימוש באלימות. בנוסף, לדעת המשיבה אין לקבל את טענת ההגנה לפיה המתלוננת הסכימה ליחסי מין הכוללים שימוש בכוח ולא גילתה כל "שינוי לבבות" לעניין זה, שכן מדבריה עולה במפורש שהיא מפרידה בין אירועים בהם הייתה מוכנה 'לסבול בשקט', לבין אירועים בהם הביעה התנגדות והמערער לא שעה לכך, וזאת כפי שצוין בהכרעת הדין.

המשיבה טוענת כי "גרסת המערער הן לעניין האלימות והן לעניין עבירות המין היא מופרכת ואינה מתיישבת עם סיפור המסגרת, שאין לגביו מחלוקת, ועם פערי הגילאים והכוחות בין הצדדים" (סעיף 36 לעיקרי הטיעון). צוין, כי לטענת המערער בנוגע לאירוע האלימות האחרון, לפיה המתלוננת חזרה לבית עם פצע בעינה שנראה כמו עקיצה, אין כל אחיזה בחומר הראיות, ובייחוד היא אינה מתיישבת עם התעודות הרפואיות. כך הדבר, לפי המשיבה, גם ביחס לטענתו כי שמע את דודי המתלוננת מתכננים, ממניע כספי, להכותה ולהעליל עליו שהרביץ לה; וכן ביחס לגרסתו לפיה המתלוננת היא שכפתה עליו לעיתים לקיים יחסי מין, שהיא גרסה מופרכת. אף הטענה בדבר מניע אישי שהוביל להגשת תלונת שווא אינה מתיישבת, כך נטען, עם חומר הראיות, ואינה מתקבלת על הדעת נוכח המחיר החברתי והנפשי הגבוה שמשלמת המתלוננת עקב התלונה. בעניין עבירת הנישואין, נטען שצדק בית המשפט כשקבע, בשים לב לתעודות הנישואין ולעדויות המתלוננת והוריה, כי לא סביר שהמערער לא ידע את גיל המתלוננת כשהשניים נישאו; והודגש שלפי עדותו הוא אכן חש שלא בנוח נוכח גילה הצעיר, אך בפועל לא עשה דבר בעניין. טענת האכיפה הבררנית, הוטעם, הועלתה לראשונה בערעור, ולגופה של הטענה צוין כי המערער ביצע עבירה זו לצד עבירות נוספות וקשות כלפי המתלוננת, ולכן "שונה עניינו מזה של הורי המתלוננת וגובר האינטרס הציבורי שבהעמדתו לדין גם בעבירה זו" (סעיף 42 לעיקרי הטיעון).

8. בנוגע לגזר הדין, המשיבה סבורה שהושת על המערער עונש ההולם את נסיבותיו הקשות של המקרה, ושאינן הצדקה להתערבות ערכאת הערעור. צוין, בין היתר, שמדובר בעבירות מין ואלימות רבות שבוצעו במתלוננת קטינה ובמסגרת הנישואים, לרבות כשהייתה בהריון וכן כשהחזיקה בחיקה את התינוק, ושכתוצאה מהעבירות נגרמו לה חבלות. הודגש שבית המשפט ציין בבירור את השיקולים שעמדו לנגד עיניו בעת גזירת הדין, עמד על חומרת העבירות ועל הנסיבות המחמירות הנ"ל, וקבע שהשיקול ההרתעתי גובר ומחייב הטלת עונשים כבדים ומשמעותיים. המשיבה חולקת על הטענה שהעדר תסקיר קורבן הוא נסיבה לקולא, ומדגישה שבנסיבות כה חמורות מספיקים השכל הישר וההיגיון כדי להסיק שהמעשים פגעו באופן קשה ואכזרי בנפש הקורבן, אף בהעדר תסקיר. כן צוין שנוכח חומרת המעשים, נסיבותיו האישיות של המערער "מאבדות כמעט לחלוטין את משקלן" (סעיף 46 לעיקרי הטיעון).

בדין בערעור עמדה באת-כוח המשיבה על חשיבות ההתרשמות הבלתי אמצעית מהעדים בתיקים כגון התיק דנא, והטעימה שחשיבות זו אף גוברת מקום בו המתלוננת הייתה נתונה בסערת רגשות, ובית המשפט המחוזי חזה במו עיניו בהתנהלותה על דוכן העדים. עוד הודגש, כי אמינות דבריה של המתלוננת בענין עבירות האלימות, והראיות התומכות בעדות בנושא זה, משליכות גם על מהימנות דבריה בענין מעשי המין. נטען, כי דווקא העובדה שהמתלוננת לא הפריזה בתיאור האירועים מחזקת את מהימנותה (כך למשל כשציינה שאכן היו מקרים בהם הסכימה לקיום יחסי המין, וכן כשסיפרה שחרף ניסיונותיו לא עלה בידו של המערער לקיים עמה מין אנאלי לבסוף). יצוין, לשלמות התמונה, כי בהמשך לאמור בדין עדכנה המשיבה ביום 27.7.2016 שהודעות המתלוננת במשטרה לא הוקלטו.

דין והכרעה

9. לאחר העיון באתי לכלל מסקנה כי יש לדחות את הערעור, וכך אמליץ לחברי לעשות. כפי שיבואר להלן, לא מצאתי כי נפל פגם בהכרעת דינו של בית המשפט המחוזי או באופן הפעלת שיקול דעתו. אמנם, כפי שטען בא-כוח המערער, בית המשפט לא ציין בפסק דינו בלשון מפורשת ובהירה כי מצא את גרסת המתלוננת מהימנה ואת גרסת המערער בלתי מהימנה, כפי שאכן ראוי היה כי יעשה, אולם, האמור בפסק דינו אינו מותיר כל ספק כי אלה היו ממצאיו לענין מהימנותם. זאת ועוד, אף לא שוכנעתי שנפל פגם בממצאים לגופם, או שיש להעדיף את גרסת המערער על פני גרסת המתלוננת. לאחר שעיינתי בהודעותיה של המתלוננת במשטרה ובפרוטוקול הדיונים בבית המשפט המחוזי, וצפיתי בסרטונים המתעדים את חקירות המערער (ת/1, ת/2 ו-ת/3) ואת העימות בין בני הזוג במשטרה (ת/13), מצאתי שאין בטענות השונות שהועלו כדי לערער את גרעין גרסת המתלוננת.

על ממצאי עובדה ומהימנות ועל שיקול דעתה של ערכאת הערעור - כללי

10. המערער טוען כי במקרה דנא הסתמכה הערכאה הדיונית על שיקולי היגיון וסבירות, ולא על התרשמות בלתי אמצעית מהעדים, ולכן קיים מרווח ממשי להתערבות ערכאת הערעור בממצאים. ככלל, ערכאת הערעור רשאית לבחון את ממצאי הערכאה הדיונית ולהסיק מהראיות מסקנות שונות מאלה שהסיקה האחרונה, וזאת בהתאם לאמור בסעיף 212 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש], התשמ"ב-1982 (ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 640 (2000) (להלן: עניין יומטוביאן)), אך כידוע, בפסיקה התגבש כלל אי-ההתערבות, שלפיו ערכאת הערעור תימנע ככלל מהתערבות בממצאי עובדה ומהימנות שקבעה הערכאה הדיונית, למעט במקרים חריגים (ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(6) 205 (2002) (להלן: עניין נור)). הרציונל מאחורי כלל זה מבוסס על יתרונה המובהק של הערכאה הדיונית, אשר שומעת ורואה את העדים, וביכולתה להתרשם בצורה מיטבית ממהימנותם באופן בלתי אמצעי. בהתאם לכך, מקום בו יתרונה זה מתבטל או מצטמצם, יקל הדבר על ערכאת הערעור להתערב בממצאי העובדה והמהימנות. כך הדבר, למשל, מקום בו הערכאה הדיונית קבעה ממצאים בהתבסס על שיקולי סבירות או היגיון (כפי שקרה בעניינו, לשיטת המערער); או, כשהממצאים מתבססים על התרשמות ממסמך, מחפץ או מעדות מצולמת, שהן ראיות שערכאת הערעור יכולה להתרשם מהן לא פחות טוב מן הערכאה הדיונית (ראו עניין יומטוביאן, עמ' 644-645; וכן ע"פ 3250/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 30 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל (12.1.2012) (להלן: עניין פלוני)); וכן במקרים בהם נפלו "טעויות של ממש" באופן הערכת המהימנות, או כשערכאת הערעור שוכנעה כי הערכאה הדיונית לא יכולה הייתה לקבוע את הממצאים שנקבעו בהינתן הראיות הקיימות (עניין פלוני, פסקה

11. כאשר בעבירות מין עסקינות, המגמה היא לצמצם אף יותר את היקף התערבות ערכאת הערעור בממצאים, מתוך הבנה כי במקרים אלה גובר, ככלל, משקל ההתרשמות הבלתי אמצעית מהעדים, ובפרט מעדות המעורבים הישירים - נפגע העבירה והנאשם - שהם, לעיתים קרובות, היחידים היכולים למסור עדות ממקור ראשון על שהתרחש. הדבר נכון בייחוד במקרים בהם פרט לעדויות המעורבים לא הוצגו לבית המשפט ראיות נוספות, או שהראיות הנוספות שהוצגו אינן בעלות משקל רב לצורך קביעת ממצאי עובדה בנוגע להתרחשות הפלילית (עניין פלוני, פסקה 28 לפסק דינה של השופטת ע'ארבל; וראו גם ע"פ 5582/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 83-89 לפסק דינו של השופט י' עמית (20.10.2010); ע"פ 5484/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (19.4.2012)). בצד מגמה זו, של צמצום היקף ההתערבות של ערכאת הערעור בממצאי עובדה ומהימנות כשמדובר בעבירות מין, נוצר קושי הנובע מביטול הדרישה לתוספת ראייתית לעדות קורבן העבירה וההסתפקות, תחת זאת, בדרישת ההנמקה, כפי שנקבע בסעיף 54א(ב) לפקודה. כלל זה של דיני הראיות מגביר את החשש מפני הרשעות שווא ומשליך על אופי הביקורת שתפעיל ערכאת הערעור. בעניין פלוני מתח הנשיא א' גרוניס ביקורת על יישומה של הלכת אי-ההתערבות, בציינו כי השילוב בין ההחלה של כלל אי-ההתערבות באופן מוגבר בעבירות מין לבין ההקלה הראייתית שמעניק סעיף 54א(ב) לפקודה, מגביר את הסיכון להרשעות שווא. לפי גישתו, ההסתפקות בדרישת ההנמקה לפי סעיף 54א(ב) לפקודה מחייבת דווקא שערכאת הערעור תבחן בקפדנות יתרה את מסקנות הערכאה הדיונית (עניין פלוני, פסקאות 7-9 לפסק דינו של הנשיא א' גרוניס; וראו גם ע"פ 10049/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 385, 408 (2004)). כפי שצינתי בעבר במקרים דומים, כשלעצמי, אינני סבור שקיימת התנגשות חזיתית בין החלת כלל אי-ההתערבות ביתר שאת לגבי הערכת עדויות בעבירות מין, לבין הדרישה כי במקרים אלה תבחן ערכאת הערעור בקפדנות יתרה את מסקנות הערכאה הדיונית. כפי שצינתי בע"פ 5484/11 הנזכר לעיל, בפסקה 11:

"בחינה קפדנית של המסקנות, אין פירושה, בהכרח, מידת התערבות רבה בממצאי מהימנות. אכן, מטבע הדברים שכאשר עסקינות באירוע שהתרחש בחדרי חדרים, אין מנוס מהתייחסות מיוחדת ומוגברת להתרשמות בלתי אמצעית של בית המשפט מהעדים, זאת בהעדר אפשרות להיעזר בנתונים ראייתיים משמעותיים נוספים. מבחינה זו, פשיטא, שכאשר ערכאת הערעור אינה יכולה להתרשם מהעדויות בדרך האמורה, בפועל היא תתקשה להעריך ולבקר את ממצאי המהימנות אליהם הגיעה הערכאה המבררת. ואולם, אין בכך כדי לפטור את ערכאת הערעור מלבחון בדקדקנות ובקפדנות מיוחדות את מסקנות הערכאה המבררת, דווקא משום שניתן בידה של האחרונה 'כוח' רב במיוחד, להרשיע אדם על יסוד עדות יחידה ללא תוספת ראייתית. בחינה קפדנית זו יכולה להיעשות גם כאשר היכולת להתערב בממצאי מהימנות המבוססים על התרשמות בלתי אמצעית מצומצמת" (וראו גם ע"פ 7653/11 ידען נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (26.7.2012)).

12. במקרה דנן, המערער טען שכלל אי-ההתערבות לא חל, משום שבית המשפט לא קבע ממצאי מהימנות ברורים ביחס לעדותו ולעדויות המתלוננת, והסתמך על שיקולי היגיון וסבירות. לא התרשמתי שכך הם פני הדברים. בפועל נראה שבית המשפט האמין למתלוננת ודחה את גרסת המערער, וזאת בהתבסס בעיקר על התרשמותו הבלתי אמצעית מעדויות השניים. אכן, וכפי שנטען, על פניו בית המשפט לא ציין את הדברים בצורה מפורשת ומבוררת, כפי שראוי היה

כי יעשה, אולם עיון בהכרעת דינו אינו מותר ספק כי אלה אכן היו ממצאיו לעניין המהימנות. כך, בית המשפט ציין במפורש כי:

"עדוּתה של המתלוננת (...) הייתה כואבת וקשה. המתלוננת לא הייתה מסוגלת לחזור ולתאר את אירועי המין, עדוּתה הופסקה בפעם הראשונה והיא זומנה למועד נוסף, וגם אז התקשתה בתיאור, אם כי פירטה יותר. ניכר היה כי הנה סובלת סבל נפשי מהצורך לחשוף אירועים אלה והיא אף הסבירה כי עת היא משחזרת האירועים, היא סובלת פעם נוספת. לא התרשמנו כי מדובר באשה נקמנית וכועסת, אשר מעידה דברים כה קשים על בעלה, אך תמורת תכשיטי זהב במשקל 300 גרם וסכום כסף זניח יחסית. חרצובות פיה סירבו לשתף עמה פעולה, התיאורים באו לה בקשיים ובמבוכה. מדובר אמנם באם לילד, אבל בנערה שהעידה על תקופה של מספר חודשים בהם חיה עם הנאשם וסבלה ממנו סבל רב ... " (פסקה 21 להכרעת הדין).

מדברים אלה ניכר כי בית המשפט מצא את המתלוננת מהימנה, ודחה את גרסת המערער (וראו גם עמ' 21 להכרעת הדין), גם אם ניתן היה לציין זאת בבהירות רבה יותר ולקבוע בנדון ממצא חד משמעי, כפי שמצופה שיעשה. כן ניכר כי המהימנות שייחס בית המשפט לגרסת המתלוננת התבססה באופן ניכר על התרשמותו הישירה מעדותה, לרבות ובמיוחד מהתנהגותה על דוכן העדים ומהקשיים שחוותה במסגרת עדותה - נתונים המהווים בפני עצמם שיקול במסגרת קביעת מהימנות העד. כפי שקבע השופט י' זמיר:

"אכן, לא פעם, במיוחד במצבים של עדויות סותרות שאינן נתמכות כדבעי בראיות חיצוניות, האמון הניתן על-ידי בית-המשפט בעדות מסוימת מבוסס בעיקר על תחושה פנימית של בית-המשפט, הנובעת מ'אותות האמת המתגלים במשך המשפט' מתוך 'התנהגותם של העדים'" (עניין יומטוביאן, עמ' 644).

כאמור, במיוחד כשעסקינן בעבירות מין, ההתרשמות הישירה מהעדים, ובעיקר מעדות נפגע העבירה, מאפשרת לבית המשפט להגיע לממצאי מהימנות, גם כשאופי העדות חלקי או חסר כתוצאה מאירועים טראומטיים באופיים או מאישיותו ומגבולותיו של העד. יפים לעניין זה דברי השופטת א'חיות בע"פ 6375/02 בבקוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 419, 425-426 (2004):

"במקרה כזה, מעצם טיבו, עוסקת העדות בנושא שהוא טראומטי ואינטימי כאחד, ולפיכך מתעורר לעיתים קושי במתן עדות ברורה ורהוטה. בנסיבות כאלה הטון, אופן הדיבור, שפת הגוף וכל אותם גורמים שאינם שייכים ישירות לעולם התוכן - כל אלה מקבלים משקל חשוב עוד יותר."

אין לקבל אפוא את הטענה כי במקרה דנא מתבטל יתרונה המובנה של הערכאה המבררת. בית המשפט המחוזי ראה ושמע את עדות המתלוננת במשך זמן לא מבוטל, וכך גם את עדותו של המערער (וכן את העדויות הנוספות שיתוארו להלן), והכרעתו מבוססת על התרשמות ישירה זו. יודגש כי לצד הקושי שחוותה המתלוננת בתיאור מעשי המין,

היא התקשתה פחות להעיד בנושאים אחרים, דבר אשר העניק לבית המשפט הזדמנות רחבת-היקף להתרשם ממנה באופן ישיר ומהיבטים שונים של דבריה. כן ראוי לציין שהעניין דנא שונה באופן מהותי מעניין פלוני אליו הפנה המערער, שם נקבע שכלל אי-ההתערבות לא חל נוכח קיומם של פערים חריפים מבחינת יכולתה של הערכאה המבררת להבין את עדותה של המתלוננת. הפערים באותו מקרה נבעו מקשיי התבטאות של המתלוננת, מפערים תרבותיים שהקשו על הבנת תשובותיה, ומפערים באופן תרגום הודעותיה במשטרה - והמצב בענייננו אינו דומה לכך.

כפי שצוין, חלק מחומר הראיות צולם ותועד (הכוונה לחקירות המערער במשטרה ולעימות שנערך בינו לבין המתלוננת), וביחס לחומר זה, כשלעצמו, יכולה ערכאת הערעור להתרשם ישירות, אף כי יש לזכור שאל לו לבית המשפט להתרשם מראיה בודדת כשלעצמה וההכרעה מבוססת על מכלול הראיות. כך, למשל, להתרשמות מהמערער או מהמתלוננת במהלך העימות ביניהם, יש לצרף את ההתרשמות מעדויות אחרות שלהם, להן נחשף ישירות בית המשפט המחוזי (במובחן מערכאת הערעור), והערכת המהימנות חייבת להתבסס על המכלול. בנוסף, קיימות ראיות מרכזיות שלא צולמו, ובראשן הודעות המתלוננת במשטרה, מה שמגביר את המשקל שיש להעניק, בכל זאת, להתרשמותו של בית המשפט המחוזי מעדותה לפניו. ככלל, וכפי שיבואר להלן, אף לא התרשמתי שנפלו "טעויות של ממש" במסקנות הערכאה הדיונית או שזו קבעה ממצאים שלא היה ביכולתה לקבוע, ומעבר לכך, אף אם נקבל את טענת המערער לפיה הכרעת הדין התבססה בעיקר על שיקולי היגיון וסבירות, התרשמתי כי גם בחינת ממצאי המהימנות על-יסוד שיקולי היגיון וסבירות אינה מעלה או מורידה מהם. לבסוף, לא מצאתי כי נפל פגם בהנמקה שנכללה בהכרעת הדין, בהתאם להוראת סעיף 54א(ב) לפקודה, מדוע מצא בית המשפט לנכון להסתפק בעדות יחידה לצורך ההרשעה. בהקשר זה ראוי להדגיש, כפי שציין בית המשפט, כי קיימות ראיות מחזקות לפחות לחלק מדבריה של המתלוננת; ובמובן זה, אגב, אין מדובר במקרה 'טוהור' של 'מילה מול מילה', שכן לצד עדויות בני הזוג נשמעו עדויות נוספות המחזקות את עדות המתלוננת, בדגש על עדות אמה.

גרסת המתלוננת

13. בעדותה עמדה המתלוננת על עיקרי העובדות שנזכרו בכתב האישום בנוגע למעשי האלימות שביצע בה המערער (ראו, בין היתר, עמ' 25, 38, 104 לפרוטוקול). אשר למעשי המין, המתלוננת התייחסה אליהם בצמצום יחסי, לרקע הקשיים שחוותה לתארם במעמד העדות, וכתוצאה מקשיים אלה אימצה את גרסתה במשטרה, המתועדת ב-ת/10, שם נכלל תיאור מפורט של מעשים המהווים עבירות מין (ר' עמ' 94 לפרוטוקול). בית המשפט ציין כבר במהלך הדיון שבמובן זה מדובר בעדה שותקת (עמ' 96-97 לפרוטוקול), ובשלב הכרעת הדין קיבל את האמור ב-ת/10 כאמרת חוץ. בית המשפט נימק מדוע התעורר אצל המתלוננת קושי לפרט אודות מעשי המין במסגרת עדותה בפניו, וכן מדוע לא עלו הדברים בהודעתה הראשונה במשטרה (ת/9); וציין כי התרשם מאופן מתן העדות בנושא ובפרט מהקושי שחוותה להתבטא בעניין. כאמור, ניכר כי מצא את המתלוננת מהימנה. המערער מצביע על סתירות שונות בעדותה וכן על אי-התאמות בין עדותה לבין הודעותיה במשטרה. אינני סבור כי טענותיו מעידות על פגמים מהותיים כלשהם, שעל בסיסם ניתן לקבוע כי שגה בית המשפט כשמצא אותה מהימנה. העובדה שחלקים מסוימים בעדותה אינם מפורטים, אין בה כדי לפגום, כשלעצמה, במהימנותה, וזאת בייחוד נוכח התרשמותו של בית המשפט מהקושי האוטנטי שחוותה בעת ניסיונה לתאר את מעשי המין בפניו (ראו דברי המתלוננת בעניין קשיים אלה בעמ' 89 ש' 15; עמ' 92 ש' 12 ו-17; ועמ' 95 ש' 25 לפרוטוקול. לעניין קשייה לדבר על הנושא בפני גברים, ראו עמ' 35 ש' 11, ועמ' 117 ש' 11 לפרוטוקול). המהימנות נבחנת, בין היתר, על-פי קיומה של גרסה עקבית בעלת "גרעין מוצק של אמת", ואין הכרח שתהיה נטולת

סתירות ואי-דיוקים, זאת במיוחד כשמדובר בעבירות מין (עניין נור, פסקה 17). יפים לעניין זה דברי השופט ס' ג'ובראן במקרה אחר, לפיהם:

"הכלל הנוהג במקרים של עבירות מין, הוא כי אין לבחון את גרסת המתלונן בפריזמה שבה נבחנות עדויותיהם של מתלוננים בעבירות אחרות, וכי אי-דיוקים, סתירות, חוסר התאמות ובלבול - אין בהם, כשלעצמם, לערער את מהימנות גרסת הנפגע, ובלבד ש'גרעין העדות' מהימן ויש בו לתאר סיפור ברור ויציב בדבר האירוע אשר אירע" (ע"פ 2106/15 אקוע נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (19.4.2016), והאסמכתאות הנזכרות שם (להלן: עניין אקוע)).

במקרה דנא לא מצאתי סתירות מהותיות המקעקעות את גרעין העדות, ודומה כי הדברים שהועלו אינם בלבט גרסתה של המתלוננת. ראוי להתייחס לטענת המערער כי חזרת המתלוננת בה מהטענה שתקף את בנם התינוק משליכה על מהימנותה ביחס למכלול עדותה. בית המשפט הביא בפסק דינו מדבריה בנושא מתוך הודעתה במשטרה, לפיהם המערער נתן מכה לתינוק, אך ציין ש"המתלוננת הבהירה בעדותה כי הנאשם [המערער - צ.ז.] לא היכה את בנה [ההדגשה אינה במקור - צ.ז.]", ולכן זיכה אותו מעבירת תקיפת הקטין. לא מצאתי בעייתיות בדברים אלה. דומה כי הדברים התבררו לאשורם במסגרת חקירתה הנגדית של המתלוננת (ראו עמ' 116 ש' 25 לפרוטוקול), כפי שקורה לא אחת, ולא מצאתי כי יש בכך כדי להעיד שהיא אינה מהימנה באופן כללי. יוטעם, כי על-אף החומרה הנלווית לתקיפת תינוק, לא זה היה הנושא המרכזי שעמד בלב החקירה במשטרה. גם העובדה שבית המשפט הרשיע בחלק מהאישומים בלבד אין בה, כשלעצמה, כדי לפגוע במהימנות המתלוננת באופן כללי.

14. יתרה מכך, לידי העיון בעדות המתלוננת מחזק את מהימנות גרסתה ומראה כי לא ניתן לומר עליה שהיא כללית וסתמית. אכן, חלקים מעדותה כוללים התייחסות רחבה וכללית, בין אם ביחס לאלימות הפיזית שהפעיל המערער כלפיה כדבר שבשגרה (עמ' 38; עמ' 104 ש' 5 לפרוטוקול), ובין אם ביחס לאופן בו נהג להתייחס אליה במסגרת יחסי המין (עמ' 89 ש' 5; עמ' 94 ש' 22; עמ' 118 לפרוטוקול). אולם בצד ההתייחסויות הכלליות, המתלוננת תיארה אירועים נקודתיים, שבעדותה לגביהם ניכרת מידה של קונקרטיזציה המצביעה על מהימנות. כך, למשל, בתיאורה את אירוע האלימות שהוביל לעזיבתה הראשונה את הבית (אשר התרחש כפי הנראה בימים הראשונים של חודש מאי 2012) המתלוננת סיפרה שקראה בקוראן כדי להירגע, משום שהייתה נסערת לאחר שהמערער הכה אותה, וציינה שהמערער שאל אותה האם היא יודעת מדוע הרביץ לה (עמ' 25 ש' 24 לפרוטוקול), ודומני כי פרטים אלה מחזקים את מהימנות גרסתה. המתלוננת אף הודתה שבמהלך אותו אירוע אכן התברר שבטלפון הנייד שלה נמצא תוכן פורנוגרפי (עמ' 107 ש' 16 לפרוטוקול), כפי שטען גם המערער בעדותו, מה שמהווה חיזוק נוסף למהימנותה. בנוגע ליחסי המין המתלוננת העידה על מקרה קשה בו המערער התעקש לחדור לאיבר מינה בעודו מצוי פיזית מאחוריה, מה שגרם לה לדימום ולכאבים (עמ' 90 ש' 23; עמ' 93 ש' 21 לפרוטוקול). תיאור זה הוא בעל צביון קונקרטי ביותר, וראו גם התיאור המקביל בעדות האם, לה סיפרה המתלוננת על מקרה זה (עמ' 75 לפרוטוקול). בנוסף וככלל, אך מובן שלא הייתה יכולה למסור פרטים קונקרטיים נוספים לגבי האירועים השונים, שכן המדובר במסכת אירועים שקרו כדבר שבשגרה ובאופן אינטנסיבי לאורך התקופה בה שהו בני הזוג יחד, ובכל הנוגע למעשי המין המתלוננת חוותה כאמור מבוכה וקושי לספר עליהם באופן כללי; וגם לא למותר להזכיר כי בעת האירועים הייתה המתלוננת בת 15 ובעת עדותה הייתה בת 17.

אף בתיאוריה של המתלוננת את מעשי המין עצמם ישנה מידה של קונקרטיזציה שמחזקת את מהימנותה. כך, הפרטים שסיפקה במסגרת הודעתה במשטרה בנושא (ואישרה בעדותה) כללו אלמנטים ספציפיים, כגון מנהגו של המערער לנשוק אותה בשדיה ולמשוך בשערותיה (ראו פסקה 26 להכרעת הדין וכן ת/10 ש' 82-84). המדובר בפרטים קטנים לכאורה, אך כאלה שיש בהם כדי לחזק את מהימנותה. אף אין זה סביר כי מי שביקשה להעליל על בעלה עלילת-שווא כי אנס אותה הייתה בוחרת לתאר את הדברים כך. הצפייה בעימות בין בני הזוג (ת/13) מחזקת גם היא את אמינות גרסתה. לבד מהמבוכה וסערת הנפש שניכר כי חוותה, בתשובה לשאלת החוקרת כיצד נהג המערער להגיע לפורקן הצביעה המתלוננת בידיה לאזור הרלבנטי בגופה. לדידי, תשובותיה, תנועות ידיה ושפת גופה של המתלוננת כפי שנראים בסרטון המתעד את העימות מחזקים את מהימנותה. כן ראוייה לציין העובדה כי לא הפריזה בתיאור האירועים. כפי שהדגישה באת-כוח המשיבה, למתלוננת לא היה כל קושי להודות כי ניסיונו של המערער לקיים עמה מין אנאלי לא הושלם בשל התנגדותה. כמו כן, היא ציינה במסגרת חקירתה אודות מעשי המין אותם המערער נהג לבצע תוך הפעלת כוח: "[שהוא] אמר שהוא רגיל לקיים יחסי מין ככה" (ת/10 ש' 61-64). המדובר באמירה אותנטית שלא סביר שנבדתה מליבה, ואשר מדגישה את הפערים בין בני הזוג. נוכח הפערים ביניהם בגיל ובניסיון ניכר כי המערער היה מעין 'חונך' של המתלוננת בתחום המיני (וכן בתחומים נוספים), ונראה שניצל עמדת עליונות זו לפגיעה במתלוננת, תוך שהוא רואה בה כחפץ הנתון לשימוש.

טענות המערער בנושא עבירות האלימות

15. המתלוננת תיארה בהודעתה במשטרה וכן בעדותה בבית המשפט כיצד הפעיל המערער אלימות פיזית כלפיה, בעוצמה משתנה, כדבר שבשגרה, וסיפקה פרטים קונקרטיים אודות מספר אירועי אלימות שהיו חריגים בהיקפם (ראו ת/10 ש' 26-31, 33-40, 45-49; וכן עמ' 38, 104, 107, 114-116 לפרוטוקול). כאמור, בית המשפט מצא את גרסתה מהימנה. ככלל, גדר המחלוקת בין המערער והמתלוננת בנושא התמקד בשאלה האם המערער אכן נקט באלימות פיזית כלפיה כפי שתיארה. יתר הנסיבות אינן נתונות במחלוקת ביניהם. כך למשל, המערער העיד דברים דומים לאלה שתיארה המתלוננת בנוגע לשני האירועים המרכזיים במסגרתם התגלעו מחלוקות שהסתיימו בעזיבת המתלוננת את הבית - האחד בחודש מאי 2012 והשני בחודש פברואר 2013 (ראו דברי המערער בעמ' 194 ובעמ' 196 לפרוטוקול, בהתאמה). בעניין מעשי האלימות שטח המערער בערעורו טענות רבות שנועדו להעיד על סתירות פנימיות בגרסת המתלוננת, כאמור לא מצאתי כי יש בכך כדי לכרסם בגרעין הקשה של גרסתה, שנמצאה מהימנה על-ידי הערכאה המבררת. גם לא מצאתי ממש בטענות המערער לגבי התנהלותה במהלך עדותה, ובפרט בטענתו לגבי הסטת מבטה מהרכב השופטים והימנעותה מלהשיב על שאלות. התנהגות זו עמדה לנגד עיניהם של השופטים, וכפי שמעיד הפרוטוקול הם היו מודעים לה בזמן אמת והורו למתלוננת להתמקד בשאלות שנשאלו ולהביט אליהם. חזקה על בית המשפט כי שקל את הדברים במסגרת הכרעתו.

טענה מרכזית בפי המערער הייתה כי מדברי המתלוננת לפיהם היה מכה אותה "בצחוק" עולה שלא התקיים אצלו היסוד הנפשי הנדרש במסגרת עבירת התקיפה. טענה זו ודאי שאין בידי לקבל. מקריאת הדברים בהקשרם אין כל ספק כי כוונת המתלוננת הייתה שהאלימות בה נקט המערער כלפיה באופן שגרתי הייתה בעיניו סוג של "צחוק", בעוד היא מצידה אמרה לו שהתנהגותו האלימה כלפיה מפריעה לה (עמ' 114 ש' 14, ועמ' 127 לפרוטוקול; וראו דברי המתלוננת בת/10 לפיהם "הוא תמיד מכה אותי, זה סוג של צחוק אצלו, יעני ככה הוא רגיל לחיות, גם הצחוקים שלו איתי זה מכות" [ההדגשות אינן במקור - צ.ז.]). המערער טען עוד כי לא מתקבל על הדעת שהיה מזעיק את דודיה של

המתלוננת סמוך לאחר שהרביץ לה, והוסיף כי "אם הייתי מרביץ לה היו מרביצים לי דודים שלה" (עמ' 217 ש' 17-21 לפרוטוקול). ודוק: המערער לא הכחיש שהזעיק את דודיה של המתלוננת באירועים שונים כשהתגלעו בינו לבינה מחלוקות, אך הכחיש שהכה אותה עובר להזעקת הדודים. אף בטענה זו לא מצאתי ממש. דודה של המתלוננת פתחי (להלן: הדוד פתחי) סיפר בעדותו כי כאשר הגיע לבית הזוג בבוקר שלאחר אירוע האלימות האחרון, בחודש פברואר 2013, המערער אמר לו שהרביץ למתלוננת כי היה עצבני (עמ' 163 ש' 28; עמ' 165 ש' 26 לפרוטוקול). מעבר לכך שמדובר בחיזוק לגרסת המתלוננת, דברים אלה מפריכים את טענת המערער ומעידים כי העובדה שהכה את המתלוננת לא עוררה את חמת דודיה כפי שהציע (וראו גם דברי אביה של המתלוננת בעדותו, אשר, כשסיפר על הפעם הראשונה בה גילה שהמערער סטר למתלוננת, ציין ש"דברים כאלה קורים" (עמ' 171 ש' 15 לפרוטוקול)). אשר לטענה כי עדות המתלוננת מלמדת שידעה להתנהג בכוחניות כלפי המערער, והדבר סותר את המצג שניסתה להציג לפיו היא אישה חלשה שספגה אלימות מבעלה - טענה זו נטענה בעלמא ואין לה על מה שתסמוך. לבד מן הבעייתיות הטבועה בטענה מסוג זה, המנסה לייחס למתלוננת דפוס התנהגות אופייני במנותק מאירוע קונקרטי, בית המשפט המחוזי, שהתרשם ישירות מהמתלוננת כפי שתואר לעיל, הדגיש בבירור את התרשמותו הפוכה ממנה.

טענות המערער בנושא עבירות המין

16. טענתו המרכזית של המערער בעניין עבירות המין היא כי נהג להפעיל כוח כשקיים יחסי מין עם המתלוננת לכל אורך התקופה בה חיו יחד, והאחרונה הסכימה לכך ולא גילתה שינוי לבבות בשום שלב, ומכאן שלא מתקיימים יסודות עבירת האינוס. כפי שהגדיר בית המשפט המחוזי, אין חולק שיחסי המין בין השניים אכן אופיינו לא פעם בשימוש בכוח מצד המערער, והשאלה היא האם:

"המתלוננת, אף שלא אהבה זאת כלל ועיקר, ואף שסבלה מכך, הסכימה לקיום יחסי מין בדרך זו, תוך שהסכימה לסבול עבורו ועבור חייהם כבני זוג, ולמעשה, כדבריה, גרמה עוול לעצמה על מנת לרצות, תוך שלפני הנאשם [המערער - צ.ז.] לא באה הסתייגות וחוסר הסכמה מצידה, למעט רצונו לקיים יחסי מין בפי הטבעת, שאז מיד הביעה המתלוננת אי הסכמה ברורה, וכדבריה, הנאשם [המערער - צ.ז.] מיד הפסיק מניסיונו. או, שמא, לצד קיום יחסי מין 'רגילים' ויחסי מין שנעשה בהם שימוש בכוח בשיעור מסוים שנסבל על ידי המתלוננת, נעשו בגופה של המתלוננת גם מעשי מין כוחניים, ללא הסכמתה, בניגוד לרצונה, כאשר אי ההסכמה וחוסר הרצון נפרשו לפני הנאשם [המערער - צ.ז.] והיו גלויים לו, ועל-אף-זאת, המשיך במעשיו" (עמ' 21 להכרעת הדין; ההדגשות אינן במקור - צ.ז.).

כזכור, בית המשפט הכריע לטובת האפשרות השנייה, ודחה את טענות המערער. בית המשפט קבע באופן חד משמעי כי "היו פעמים בהן סבלה בשקט את המעשים גם אם אלה היו רחוקים מלהיות נעימים לה, אולם (...) היו פעמים אחרות בהן הביעה אי הסכמה באופן ברור ומוחצן, זעקה את כאבה, ועל-אף זאת המשיך הנאשם [המערער - צ.ז.] במעשיו, לרבות במין האוראלי" (פסקה 28 להכרעת הדין בעמ' 31). לא מצאתי מקום להתערב בקביעה זו. המתלוננת חזרה בעדותה על שתיארה במשטרה בדבר הדפוס השכיח של קיום יחסי המין בניגוד לרצונה, בין אם מדובר היה ביחסי מין וגינאליים (עמ' 41, עמ' 90 ש' 23, עמ' 93 ש' 25 לפרוטוקול) ובין אם במין אוראלי בכפייה (עמ' 90 ש' 21 להכרעת הדין; ההדגשות אינן במקור - צ.ז.).

17, עמ' 91 ש' 19 לפרוטוקול), והבהירה שהמערער "היה עושה מה שבא לו לעשות" גם כשהייתה אומרת שאינה רוצה בכך (עמ' 118, וראו גם עמ' 121 ש' 5 לפרוטוקול). בכל הנוגע ליחסי המין הדגישה כי "לא היה ביכולתי למנוע ממנו" (עמ' 94 ש' 22 לפרוטוקול), ותיארה את האלימות והאכזריות בהן נקט המערער כלפיה לא פעם בזמן יחסי המין (עמ' 89 ש' 5, עמ' 91 לפרוטוקול), בין אם היה מדובר בנשיכות, במשיכה בשיער, ובדרכים אחרות שהסבו לה כאב, וציינה שבזמן הוסת נהג לקיים עמה יחסי מין "דרך הפה או דרך החזה" (עמ' 91 לפרוטוקול). כידוע:

"ההלכה אותה הציב בית-משפט זה פעם אחר פעם, היא, כי לאישה נתונה הזכות בכל שלב לפני קיום יחסי המין לסגת מהסכמתה ולסרב להם, כל עוד חזרה זו מהסכמה מובאת לידיעתו של בן-הזוג באופן ברור. בעניין זה, אין כל משמעות להתנהגותה הקודמת של האישה, בין אם היתה זו משתפת פעולה או אפילו יוזמת המפגש באופן פעיל" (ע"פ 7951/05 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד סב(1) 710, פסקה 28 (2007)).

משמצא בית המשפט המחוזי כי בחלק מהמקרים מדובר היה ביחסי מין בכפייה (וזאת לעומת מקרים בהם המתלוננת הסכימה לקיים יחסי מין עם המערער), אין כל מקום לטענה כאילו המתלוננת הסכימה לקיום יחסי מין בכוח בתחילת הקשר בינה לבין המערער ולאחר מכן לא נסוגה מהסכמתה זו. ודאי גם אין שחר לטענה כי מהאירוע בו עלה בידה למנוע מהמערער לחדור לפי הטבעת שלה ניתן ללמוד כי בכל אירועי המין האחרים הייתה הסכמה. טענה זו מניחה מעין הסכמה נתונה מראש ליחסי מין, כל עוד המתלוננת אינה מתנגדת - ויש לדחותה מכל וכל. יפים לעניין זה דבריו של השופט ס' ג'ובראן באחד המקרים, לפיהם:

"לא נוכל לקבל גישה, הכובלת אדם זה או אחר להעניק דבר זה כנגד רצונו, וזאת גם אם הסכים קודם וכעת חזר בו, מכל טעם שהוא... (...)
האמון בין בני הזוג כולל הוא, מיניה וביה, גם את מתן האפשרות לסגת מהיחסים, כאשר איבדו אלו את ערכם בעיני אחד מבני הזוג, ואת השמירה על בחירתו החופשית של כל אחד מהם. בעניין זה, נבדלים הם יחסי האהבה והאישות מכל משאב אחר, בו יכול בן אנוש לסחור ולקיים יחסים חוזיים. לא ניתן בעניינים שבלב, להעניק התחייבות בלתי חוזרת. על בית-משפט זה (...) לעמוד ולהכריז בקול, כי בכל עת ובכל שעה מותר לו לאדם להחליט מה יעשה בנפשו ובגופו. תהא אשר תהא הסיבה אשר בגללה תחפוץ האישה בהפסקת היחסים - כאב פיזי, חששות ועכבות נפשיות, מוסריות או אחרות - אין כל זכות, לאף אחד, לפגוע בחירות זו ולהתעלם ממנה. העושה זאת ראוי לגינוי חברתי ולענישה הולמת" (ע"פ 7951/05 הנזכר לעיל, פסקה 34-36; ההדגשות אינן במקור - צ.ז.).

גם בכל הנוגע לכבישת העדות בנושא מעשי המין בשלביה השונים של הפרשה, לא מצאתי ממש בטענות המערער. קשייה של המתלוננת לדבר על הנושא בנוכחות גברים עוברים כחוט השני לאורך עדותה, וזכו לחיזוק בעדותה של אמה, שציינה כי בתה מתביישת לספר על מעשי המין ולא סיפרה עליהם אפילו לאביה (עמ' 58 ש' 13 לפרוטוקול, וראו דברי האב שאימת זאת בעדותו בעמ' 176 ש' 13-18 לפרוטוקול, וכן דברי הדוד פתחי בעמ' 165 לפרוטוקול). כפי שיפורט בהמשך, המתלוננת הצליחה לשוחח על הדברים רק עם אמה. המבוכה והקושי שחשה סביב מעשי המין בכוחם להסביר גם את כבישת עדותה בנושא בדיונים בבית הדין השרעי, וכן במסגרת חקירותיה במשטרה. המערער טוען כי בחקירות

במשטרה היו נוכחות נשים ולכן כבישת עדותה בנושא שם מעידה כי היא אינה דוברת אמת. אך מדברי המתלוננת לבית המשפט (ומעצם התנהלותה בחקירתה במשטרה) עולה בבירור שנוכחותה של אישה בחדר אינה תנאי שבהתקיימו יכולה היא לדבר על הנושא, וכל עוד נוכחים גברים היא אינה מסוגלת לכך. בא-כוח המערער טען שהיה על המתלוננת 'לקחת הצידה' את השוטר בהודעתה הראשונה במשטרה ולספר לה על מעשי המין. כידוע, "קשת התגובות האפשריות מצד קורבן עבירה, בייחוד עבירת מין, הינה מגוונת ביותר, ולא ניתן לצפות ממנו להתנהגות 'רציונאלית' דווקא" (ע"פ 6375/02 הנזכר לעיל, פסקה 13), והדברים יפים גם לענייננו.

חיזוקים לגרסת המתלוננת

17. כפי שציין בית המשפט, לצד האלמנטים בגרסת המתלוננת המעידים על אותנטיות ומהימנות קיימות בענייננו מספר ראיות לחיזוק גרסתה, אותן אזכיר להלן בקצרה. המערער טוען כי הראיות לחיזוק תומכות בגרסתו שלו. דעתי בעניין שונה, ולא מצאתי כל הצדקה להתערב בקביעות בעניין. בראש ובראשונה יש לציין את עדות אמה של המתלוננת, שמהווה חיזוק משמעותי לעדות המתלוננת בנושא המעשים המיניים, ובה התייחסות לפרטים שהוזכרו לעיל בנושא מנהגו של המערער לנשוק את המתלוננת ולמשוך בשיערה, וכן היחסים הוגינאליים 'מאחור' שנעשו תוך הפעלת כוח, הסבו למתלוננת כאב וגרמו לה לדימום (עמ' 47 ש' 30; עמ' 48 ש' 28-29; עמ' 66 ש' 17; עמ' 75 ש' 25-26 לפרוטוקול). האם סיפרה על דברים ששמעה מהמתלוננת, והאחרונה העידה בעצמה שסיפרה לאמה בטלפון על סימנים שהיו על גופה בעקבות יחסי המין (ר' עמ' 101 ש' 21 לפרוטוקול). האם ציינה כי על-סמך מה שסיפרה, "אם היא [המתלוננת - צ.ז.] לא רצתה לקיים איתו [עם המערער - צ.ז.] את יחסי המין הוא היה עושה את מה שבא לו. מה שהוא רצה" (עמ' 67 ש' 11 לפרוטוקול), וכן ציינה כי המתלוננת "הייתה נכנעת לרצון שלו" (עמ' 76 ש' 16 לפרוטוקול). בהערת אגב אציין כי גם האם התביישה לספר על יחסי המין, מה שמחזק את האותנטיות של מבוכתה של המתלוננת סביב הנושא (עמ' 47 ש' 30 לפרוטוקול). אביה של המתלוננת חיזק בעדותו את דבריה בנוגע לאירוע האלימות שהתרחש בתחילת חודש מאי 2012 והוביל לעזיבתה את הבית, בציינו כי "סיפרה לי שהרביץ לה [המערער - צ.ז.]" (עמ' 170 ש' 1 לפרוטוקול). דודיה סיפקו אף הם חיזוקים ביחס לאירוע האלימות האחרון, שהתרחש בחודש פברואר 2013, אחריו עזבה המתלוננת את הבית לצמיתות (ופונתה על-ידיהם לבית החולים). מאמון, דודה של המתלוננת, ציין שהבחין בסימן ליד אחת מעיניה של (עמ' 139 לפרוטוקול) ואימץ את אמרותיו במשטרה לפיהן המערער אמר לו שהתעצבן ודחף את המתלוננת. הדוד פתחי העיד שהמתלוננת אמרה לו שהמערער נתן לה סטירה (עמ' 161 ש' 11 לפרוטוקול), ושהמערער אמר שדחף אותה על השולחן ושהפנים שלה היו אדומות (עמ' 162 ש' 6, 22; עמ' 163 ש' 17 לפרוטוקול). אף התעודות הרפואיות מבדיקתה בעקבות אותו אירוע (ת/7 ו-ת/8) מהוות חיזוק.

גרסת המערער - מניע להגשת התלונה

18. כלפי גרסת המתלוננת מציב המערער את גרסתו, לפיה היו אלה דודיה שהכו אותה וגרמו לה חבלה בעינה, וזאת מתוך מניע כספי. מניע נוסף להגשת התלונה לדידו הוא מניע אישי, הנובע מהעלבון שחשה בשל יחסו המנוכר כלפיה. גרסה זו, שהובאה בפני בית המשפט המחוזי, לא התקבלה, ואף לדידי אין בה ממש. ראשית יובהר, כי הדברים האמורים לעיל בנושא קביעת ממצאי המהימנות יפים גם לעניין מהימנותו של המערער: אכן, מוטב היה לו בית המשפט היה מציין בלשון מפורשת כי מצא את המערער לא מהימן, אולם מקריאת הכרעת הדין ניכר כי אלה היו ממצאיו. מעבר לכך, אף

אנו, ביושבנו כערכאת ערעור, ובלי שניתנה לנו הזדמנות להתרשם מהמערער במו עינינו באותו היקף שבו עשה כן בית המשפט המחוזי (זאת להוציא העימות המוקלט בין המערער למתלוננת שתואר לעיל, והסרטונים המתעדים את חקירותיו במשטרה, ראו ת/1, ת/2, ת/3), מצאנו כי ישנה בעייתיות בגרסתו.

ראשית, כזכור בית המשפט דחה מפורשות את גרסת המניע הכספי (עמ' 21-22 להכרעת הדין), וזאת לאחר שהמתלוננת נחקרה בנושא. לא מצאתי לשנות מקביעה זו. אכן, חומר הראיות בתיק מעיד על מעורבות לא מעטה של בני משפחותיהם של בני הזוג במערכת היחסים ביניהם, בייחוד כל אימת שהתגלעו ויכוחים והזוגיות איימה לעלות על שרטון. עם זאת, גרסת המניע הכספי אינה נתמכת בחומר הראיות, והראיה היחידה התומכת בה (לכאורה) היא טענת המערער כי שמע את דודיה של המתלוננת מתכננים להכותה ולהעליל עליו (עמ' 198 לפרוטוקול). מעבר לכך, עדות אמה של המתלוננת בנושא היחסים בין בני הזוג סותרת גרסה זו, ומעידה כי משפחת המתלוננת ביקשה לסייע לה להתגבר על המכשולים ולהביא להצלחת נישואיה (וכך העידה גם המתלוננת עצמה). כך, במענה לשאלה מדוע ניסו להחזיר את המתלוננת למערער גם אחרי שידעו שהכה אותה, אמרה האם שחששו שהדבר "ישאיר לה שם לא טוב בחברה שלנו" (עמ' 50 ש' 16 לפרוטוקול), דברים הנדמים בעיניי אותנטיים ואינם מתיישבים עם טענה לעלילת-שווא בגין מניע כספי. יתר על כן, לא ברור כיצד מתיישבת גרסתו זו של המערער עם טענתו כי הפצע בעינה של המתלוננת בחודש פברואר 2013 נגרם כתוצאה מעקיצה. על פניו שני הדברים אינם מתיישבים זה עם זה, והגרסה לפיה מדובר היה בעקיצה אף אינה מתקבלת על הדעת בפני עצמה, נוכח המסמכים הרפואיים. עוד ראוי להדגיש, כי לפי עדות המערער היה למתלוננת פצע בעין שמאל כתוצאה מעקיצה (עמ' 197 שורות 4, 7, 11 לפרוטוקול), בעוד שלפי עדותו במשטרה של רופא שבדק את המתלוננת הפצע היה בעין ימין (ראו ת/4 ש' 7: "עין ימין שלה ליד העין משופשף"), וכך גם לפי דברי המתלוננת בעימות (ת/13, בדקה 27:20 להקלטה).

19. שנית, גם טענת המניע האישי אינה עולה בקנה אחד עם חומר הראיות. המתלוננת נחקרה בנושא זה במפורש, העידה כי "אני לא העללתי עליו [על המערער - צ.ז.]" (עמ' 102 ש' 24 לפרוטוקול), ובמקביל לא הסתירה שאכן "רציתי שיכבד אותי" (עמ' 103 ש' 22). בית המשפט ציין במפורש שלא התרשם כי מדובר באישה שמחפשת נקמה בבעלה, וזאת חרף הכעס והעלבון שחשה כלפיו. המתלוננת ציינה כי "הסיבה הראשית [לבעיות בין בני הזוג - צ.ז.] זה שהרים עלי יד" (עמ' 107 ש' 20 לפרוטוקול), תוך שהיא מפחיתה בערכן של נסיבות אחרות בחיי בני הזוג, בהתייחס בפרט לתקרית במסגרתה נתגלה תוכן פורנוגרפי בטלפון הנייד שלה, ולתחושות הקשות שחשה באופן אישי כלפי המערער (עמ' 107 ש' 29 לפרוטוקול). במענה לשאלה מדוע בחרה להתלונן במשטרה לבסוף, השיבה שהסיבה היא ש"הלב שלי התעייף" (עמ' 99 לפרוטוקול), תשובה אותנטית, שלא מצאתי בה פגם כלשהו. העלבון והכעס שחשה כלפי המערער אינם מלמדים, כשלעצמם, שמדובר בעדות שווא. בנימוקיו הפנה המערער לע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(4) 617, פסקה 456 (1993), שם נקבע כי "לא ניתן להשאיר בצד (...) מערך ראיות נוסף ומקביל, בלי שהוסבר איך הוא משתלב בגרסה השוקלת לחובת הנאשם". באותו מקרה זוכה המערער מחמת הספק, ובית המשפט הדגיש כי "היעדר הסבר ראציונאלי בדבר מקורה, מהותה וטבעה של מערכת ראיות שלמה, מותיר ספק סביר". ברי כי בענייננו אין כך הדבר, שהרי אין בנמצא כל "מערך ראיות נוסף ומקביל", זולת עדות המערער עצמו, הא ותו לא.

הספק הסביר

20. המערער טוען כי המשיבה לא עמדה בנטל ההוכחה ברף של מעבר לספק סביר. לאחר העיון בתיק על שלל חומריו נחה דעתי כי לא מתעורר ספק ביחס לליבת האירועים, ואף אין ספק כי התגבשו מעשי העבירה שיוחסו למערער בכתב האישום. בע"פ 7220/05 נימ' נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (31.5.2007), ציינה השופטת א' פרוקצ'יה כי:

"הציפייה כי במורכבות החיים ובמורכבות נפש האדם כל פרט בפסיפס הנתונים הקשורים באירוע ובמעורבים בו יהיה שקוף, צלול ובהיר במלואו לעולם אינה מתגשמת. יש, איפוא, לשקלל בזירות את משקלן של התמיהות הנותרות, ולבחון האם יש בהן כדי להעלות ספק סביר, או שמא הן מצויות בשוליו של האירוע העברייני, ואינן מטילות ספק בגרעין המהותי המפליל המצוי בתשתית הראייתית שניתן בה אמון".

אין לחדד כי במקרה דנא עדות המתלוננת הייתה רצופת מהמורות, בדמות שתיקות, מבוכה וסירוב להשיב על חלק מהשאלות שנשאלה. עם זאת, משעדותה נמצאה מהימנה, וזכתה לחיזוקים בעדויותיהם של יתר עדי התביעה והתעודות הרפואיות, לא מצאתי כי יש במהמורות אלה, או בסתירות ואי-הדיוקים (לכאורה) המצויים בשולי האירוע העברייני, כדי להעלות ספק סביר או לערער את "גרעין האמת" של גרסתה. ראוי להדגיש כי למעשה גדר המחלוקת בין הצדדים היה מצומצם ונגע לליבת העבירות עצמן, קרי לאלמות הפיזית ולכפיית יחסי המין. לגבי עבירות האלימות שיוחסו למערער שוכנעתי כי אין כל ספק שאלה בוצעו, ואין בגרסתו של המערער בעניין זה ולא כלום. עדות המתלוננת בעניין הייתה בהירה ועקבית, וזכתה לחיזוקים בדמות עדויותיהם של הוריה ושל דודיה והתעודות הרפואיות, וזאת בייחוד בנוגע לאירועי התקיפה החמורים שהתרחשו בחודש מאי 2012 ובחודש פברואר 2013.

הספק היה רב יותר, לכאורה, בנוגע לעבירות המין, נוכח הבעייתיות בעדות המתלוננת בנושא זה. כפי שהזדמן לי לציין בעבר, "ההכרעה בנוגע למהימנות הגרסה של קורבן עבירת מין נעשית על בסיס 'גרעין האמת' שהתגלה בה, וככל שמכלול הראיות מאפשר הרשעה מעבר לספק סביר, אין באי-דיוק בפרטים מסוימים כדי לקעקע את מהימנות הגרסה כולה" (ע"פ 7899/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (24.6.2014)). משבחנתי את כלל הנתונים, נעלם הספק בעניין זה כלא היה. עדות המתלוננת בנושא, אף שלגבי עיקרי הדברים אימצה את אמרותיה במשטרה, מתיישבת היטב עם מכלול גרסתה, וזכתה לחיזוק הן מעדותה של אמה והן מדבריה והתנהגותה במסגרת העימות. לא נותר ספק בדבר האופן בו קוימו יחסי המין, לרבות הבעת ההתנגדות ושאת הנפש מצד המתלוננת, להן המערער לא שעה. מעבר לכך התרשמתי כי מהימנות דבריה בנושא האלימות הפיזית והחיזוקים להם זכו, וכן העובדה שהמתלוננת לא הפריזה בתיאור מעשי המין, מחזקים את מהימנותה באופן כללי. יפים לעניין זה דברי השופטת ט' שטרסברג-כהן בעניין נור, פסקה 28: "השאלה איננה אם קיימים אי-דיוקים ואי-התאמות בפרטים, אלא אם המיקשה כולה היא אמינה, ואם הגרעין הקשה של האירועים והתמונה הכוללת המתקבלת מן העדות והחיזוקים לה מאפשרת מסקנה בדבר אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר". בענייננו אין ספק ש"המיקשה כולה" אמינה, למצער ביחס לליבת ההתרחשות הפלילית.

זאת ועוד - להשקפתי נמצא חיזוק לגרסת המתלוננת, בדבר היות יחסי המין בינה לבין המערער נגועים באי הסכמה ובאלימות, בדברי המערער עצמו. בתחילה הכחיש המערער כי יחסי המין התאפיינו בהפעלת כוח מצדו. כך, למשל, בעימות עם המתלוננת הכחיש המערער קיומם של יחסי מין בכוח ודרש שהדבר יוכח באמצעות בדיקה רפואית (ת/13 עמ' 6 ש' 140-141). מאידך גיסא, בחקירתו הראשית, בתשובה לשאלת סנגורו "איך היו נראים יחסי המין" בתקופה הראשונה של ארבעים יום לאחר הנישואין, השיב המערער כי הוא היה מקיים יחסים אלה בחזקה: "אני הייתי עושה

בצורה כאילו הייתי חזק, וזה מה שנאמר על זה בכוח, זאת אומרת שהייתי עושה מין בכוח, אבל לא נגד רצונה, היתה הסכמה, ... הייתי בן עשרים וחמש וחצי, בטח שאני אהיה חזק" (עמ' 201 ש' 13-16 לפרוטוקול). גם בהמשך העדות הראשית מציין המערער שהמעשה המיני נעשה בכוח, אם כי, לטענתו, בהסכמה. הודאת המערער במשפטו, בניגוד לגרסתו הראשונית, כי ליחסי המין התלוותה, לעיתים, הפעלת כוח, מחזקת את גרסתה הבסיסית של המתלוננת, מעבר לכך שהיא שופכת אור שלילי על מהימנות המערער ששינה גרסתו בנדון. יוטעם כי נושא זה הוזכר על-ידי המערער לראשונה בתשובה לשאלה פתוחה שהופנתה אליו ("איך נראו יחסי המין"), והעלאת מאפיין זה של יחסי המין ביוזמת המערער ולאחר שתחילה הכחישו, מהווה מקצת הודאה בגרסת המתלוננת.

העבירה לפי חוק גיל הנישואין

21. המערער טוען שיש לזכותו מעבירת נישואי הקטינה מטעמי הגנה מן הצדק. כזכור, המתלוננת העידה במפורש שהמערער "ידע שאני בת 15" (עמ' 106 ש' 25 לפרוטוקול), ודבריה נמצאו מהימנים (וראו חיזוק להם בעדות אביה בעמ' 170 ש' 13 לפרוטוקול). טענת האכיפה הבררנית הועלתה לראשונה במסגרת הערעור ובשל כך דינה להידחות. יתרה מכך, התרשמתי כי דינה להידחות אף לגופה. אף אם יש ממש בדברי המערער לפיהם על הורי המתלוננת ועל עורך הנישואין לשאת באחריות פלילית בשל נישואיה עת הייתה קטינה, ודאי שאין בכך כדי להביא לזיכויו שלו מהעבירה. מעבר לכך, מקובלת עליו עמדת המשיבה בנושא, לפיה מקום בו ביצע המערער במתלוננת מעשים נוספים וחמורים גובר האינטרס הציבורי בהעמדתו לדין על כך, ובכך שונה עניינו מעניינם של חשודים פוטנציאליים אחרים בביצוע העבירה הנדונה. ראוי לשוב ולהדגיש את פערי הכוחות בין בני הזוג, שנישאו עת המערער היה בן 26 והמתלוננת בת 15 בלבד, וחסרת ניסיון באופן ניכר. העדויות השונות מלמדות כי המערער ניצל את פערי הכוחות האלה לטובתו וראה במתלוננת חפץ הנתון לשימוש. כך, למשל, לאחר שהמתלוננת שבה לחיק המערער בתום חמישה חודשים בהם שהתה בבית הוריה, היא הושמה בחדר נפרד בבית הוריו, לא הורשתה לצאת מהבית, והמערער נהג לבוא לחדרה רק כשרצה לקיים עמה יחסי מין (ר' עמ' 30 ש' 32; עמ' 180 ש' 28; עמ' 108-109; וכן עדות האם בעמ' 52 ש' 26 לפרוטוקול). טענה נוספת שהעלה המערער היא שלא ידע כי בנישואיו למתלוננת הוא עובר עבירה. מעבר לכך שאי-ידיעת החוק אינה פוטרת מעונש, המערער עצמו העיד כי חשש שקיימת בעייתיות בנושא גילה של המתלוננת. כן ראוי לציין כי במקרים דומים בעבר הורשעו בגירים שנשאו קטינה ונידונו למספר חודשי מאסר (ראו לדוגמא: ע"פ 53/57 קפליוטו נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יא 498 (1957); ע"פ 801/99 אלישיוב נ' מדינת ישראל (3.2.2000)).

22. סיכומם של דברים, משלא מצאתי עילה להתערבות בממצאי העובדה והמהימנות של בית המשפט המחוזי, ולנוכח מסקנותי כי יש לדחות גם את יתר טענותיו של המערער, שאין להן אחיזה בחומר הראיות והן אינן נוגעות לליבת המעשים המיוחסים לו, דין הערעור על הכרעת הדין להידחות.

הערעור כלפי גזר הדין

23. המערער טען שגזר דינו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת, אך לא סיפק אסמכתאות כלשהן לעניין זה, ונימוקיו המרכזיים נוגעים להתנהלות המתלוננת בעדותה, נושא שהטענות לגביו נדחו לעיל. משכך, לא מצאתי שיש מקום להתערב בעונש שהושת על המערער. ראשית, לא מצאתי כי העונש חמור יתר על המידה. בית משפט זה שב ומדגיש

חדשות לבקרים את מדיניות הענישה החמורה הנוהגת בעבירות מין, והדבר קיבל ביטוי גם בקביעת המחוקק עונש מזערי לעבירת האינוס. בנסיבות המקרה דנא – עבירות מין מרובות, שלוו באלימות פיזית, שבוצעו במתלוננת קטינה, במסגרת הנישואין – יש הצדקה להחמרה יתרה. כפי שציין השופט א' רובינשטיין בע"פ 6428/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה י"א (27.12.2010):

"תופעה זו של גברים הנוהגים באלימות מינית ופיסית כלפי נשותיהם יש להוקיע מכל וכל ועל בית המשפט לומר בקול צלול ורם, כי מקומם של מעשים כאלה לא יכירם בחברה מהוגנת, ומקומם של עושיהם מאחורי סורג ובריא (...). קשר הנישואין נועד להביא ברכה לבני הזוג וברכה לעולם, ועל המשתמשים בו כ"מקום הסמוי מן העין" לשם רוע מעלליהם, לדעת כי יענשו במלוא החומרה. אמנם, בימים עברו קיום יחסי מין בכפיה בין בני זוג, יכולה היתה לשמש כטענת הגנה. ואולם, זו היא נחלת העבר, וחלפה עברה מן העולם".

בענייננו הושתו על המערער עשר שנות מאסר, בגין כל העבירות יחדיו, מה שנדמה כעונש הולם, גם אם אינו קל כלל ועיקר, אשר אינו חורג מהמדיניות המחמירה הנוהגת. שנית, לעניין מורכבות מערכת היחסים והמסרים הלא-עקביים לכאורה שמסרה המתלוננת בעדותה בנושא עבירות המין, בית משפט זה שב והבהיר בפסיקתו כי הסכמה ראשונית למערכת יחסים מינית והעובדה שהתקיימו בין השניים בעבר יחסי מין בהסכמה אינן בגדר נסיבות מקלות הקשורות בביצוע העבירה ואין בהן כדי להפחית מחומרת המעשים או מחומרת העבירות. (ראו והשוו: ע"פ 7212/14 פלוני נ' מדינת ישראל (25.1.2016); ע"פ 7951/05 הנזכר לעיל, פסקה 34; עניין אקוע, פסקה 36; ע"פ 5203/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 29 (23.6.2016); ע"פ 1079/16 מדינת ישראל נ' נחמן, פסקה 24 (1.8.2016)). שלישית, אין לקבל הטענה שבית המשפט הניח באופן שגוי, בהתבסס על אימוצו את כתב האישום כלשונו, כי מדובר במעשים בהיקף גדול יותר ממה שעולה מהעדויות השונות. מקריאת כתב האישום וכן מעיון בהכרעת הדין מובן כי הכוונה אינה למעשים שנעשו באופן שגרתי במשך שנה, אלא למעשים שנפרשו על פני שנה, כאשר במהלך אותה שנה התרחשו, מטבע הדברים, "הפסקות" באותם מעשים בזמנים בהם בני הזוג לא חיו יחד. הכוונה היא, שבמסגרת שגרת חייהם של הזוג ביצע המערער במתלוננת את המעשים האמורים כדבר שבשגרה. ודוק: מעיון בחומרים השונים עולה כי במצטבר חיו בני הזוג ביחד כחמישה חודשים לערך, ובהכרעת הדין בית המשפט ציין במפורש שמדובר ב"תקופה של מספר חודשים" (עמ' 22 שם), משמע אין כל ספק שבית המשפט היה מודע להיקף הזמן הרלבנטי הן בשלב הכרעת הדין, הן בעת מתן גזר הדין. לבסוף, המערער טען שהיה על בית המשפט להתחשב ברצונו להתגרש מהמתלוננת כנסיבה לקולא, על-פי הוראת סעיף 4 לחוק גיל הנישואין. סוגיה זו לא נתבררה, וממילא אין לה משקל משמעותי ביחס לעונש הכולל שהושת.

סוף דבר, לזו תישמע דעתי הערעור יידחה, כך שפסק דינו של בית המשפט קמא (על שני חלקיו), יותר על כנו.

שׁוֹפֵט

השופט ע' פוגלמן:

עמוד 20

אני מסכים לחוות דעתו של חברי השופט צ' זילברטל.

אני מצטרף גם להערותיו בפסקה 11 בהתייחס לביקורת ערכאת הערעור על ממצאי מהימנות עדויות של קורבנות עבירות מין (וראו בענין זה הערתי בע"פ 6986/13 אוחיון נ' מדינת ישראל (25.6.2015)).

שופט

השופט מ' מזוז:

אני מסכים.

שופט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט צ' זילברטל.

ניתן היום, כ"ג בשבט התשע"ז (19.2.2017).

שופט

שופט

שופט
